

CULTURES ESPORTIVES I VALORS SOCIALS. APUNTS SOBRE EL VIII CONGRESO DE L'ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE INVESTIGACIÓN SOCIAL APLICADA AL DEPORTE A BARCELONA

Els dies 21, 22 i 23 del mes d'octubre se celebrà a Barcelona, a la seu de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna de la Universitat Ramon Llull, el VIII Congreso de l'Asociación Española de Investigación Social Aplicada al Deporte (AEISAD). Aquest congrés, que se celebra cada dos anys en una ciutat diferent de l'Estat, esdevé amb tota seguretat un aparador polièdric d'allò que en l'àmbit de la recerca en ciències humanes i socials referides a l'esport s'està desenvolupant, fonamentalment, en el marc de l'Estat espanyol. És evident que en el context de les ciències de l'activitat física i de l'esport no aportem cap novetat si ens referim a l'AEISAD com una institució que s'ha convertit en un referent a l'Estat pel que fa a investigadors socials del fenomen esportiu i de les activitats físiques des que, ja fa més de setze anys, aplega professionals i acadèmics d'aquest sector amb l'objectiu d'impulsar la recerca, vetllar per la qualitat de la investigació social en l'esport i divulgar, bàsicament amb el certamen bianual, els resultats dels estudis que duen

a terme els seus associats i altres investigadors de l'àmbit esmentat. Aquest fet, tenint en compte que l'associació reuneix un nombre considerable d'especialistes de gairebé tot l'Estat i que els seus congressos són oberts a investigadors no associats, atorga al certamen un caràcter de miscel·lània prou representativa i serveix a una doble dimensió indispensable des de qualsevol perspectiva científica: permet el debat i la discussió al voltant de les recerques en curs o bé ja culminades -en l'esfera epistemològica, metodològica, instrumental i d'objecte d'estudi- i, alhora, fa possible la difusió dels estudis entre especialistes de tot el territori de l'Estat.

Amb aquest escenari com a fonament, el congrés d'enguany es marcà com a objectiu el treball al voltant de la temàtica sobre "Cultures esportives i valors socials", tenint en compte que -tal com s'explicitava en la declaració d'intencions- "la temàtica del Congrés se centra en la reflexió sobre les cultures esportives i els valors socials, en un moment d'evidents transformacions sobre les estructures socials de l'e-

sport tradicional i de l'emergència de noves tendències en la pràctica i l'organització de les activitats físiques" i que des d'aquest context d'estudi "l'anàlisi de les diferents cultures esportives existents i dels valors socials que hi apareixen pot esdevenir un objecte d'estudi molt revelador". Dit d'una altra manera, els treballs presentats i les ponències marc que els articulaven s'inscrivien en la investigació sobre les transformacions que l'esport i l'activitat física han anat operant com a fenomen social en els darrers anys -cal no oblidar, però, les aportacions en perspectiva historiogràfica, ja significatives en aquesta edició-; unes transformacions vinculades a contextos culturals específics i emmirallades en uns valors canviants. Tenint en compte l'esport, cada vegada amb més força, com un "fenomen social total", segons les diverses perspectives disciplinàries de la investigació social de les activitats físiques i de l'esport, la temàtica del congrés era adequada a les preocupacions dels especialistes. Aquests especialistes, en general, observen des d'àmbits d'abordatge científic diferents -les ciències humanes i socials aplicades a l'esport- com s'està operant una transició real des d'una concepció del fenomen esportiu lligat a formes tancades i tradicionals pròpies del procés de modernització del món occidental, cap a noves fórmules més obertes, flexibles i menys normativitzades, vinculades a allò que s'ha conegut com la postmodernitat. Aquesta situació, que sovint pot aportar una certa confusió aparent, és difícil de comprendre i explicar sense tenir present l'existència de multiplicitat de cultures esportives i d'uns valors socials heterogenis i pro-

jectats a través de les diferents dimensions de l'activitat esportiva.

Per tal d'abordar aquest marc temàtic, el congrés s'estructurà en cinc àrees. Quatre d'aquestes cinc àrees són clàssiques en l'organització dels congressos de l'associació i s'identifiquen amb els àmbits de recerca que tradicionalment i de manera fonamental han ocupat els interessos d'estudi dels investigadors de l'AEISAD: esport i societat, educació física, gestió esportiva i lleure esportiu. Per primera vegada, però, el congrés de Barcelona incorporava una nova àrea -vinculada a les Tecnologies de la Informació i la Comunicació- amb la intenció d'aplegar de manera transversal aportacions de caràcter més instrumental i metodològic en l'àmbit de la investigació social, específicament de l'esport i de l'activitat física.

En total es presentaren més de 85 comunicacions i pòsters, defensats per més de 130 inscrits, un fet que també constituí un salt respecte als congressos immediatament anteriors. Una rapidíssima ullada als eixos temàtics dominants entre les comunicacions presentades ens mostra de manera significativa els interessos de recerca emergents dels especialistes a l'Estat espanyol. De l'estudi de l'educació física, en destacaren sobretot la preocupació pels temes vinculats a la transmissió de valors en els processos d'ensenyament i d'aprenentatge i la imatge del cos en els joves i el seu tractament des de l'experiència educativa. Pel que fa a l'àrea de gestió, és interessant veure com emergeixen nous estudis sobre els valors en la gestió d'organitzacions, tre-

balls sobre el voluntariat com una peça important en les organitzacions d'esdeveniments i la preocupació, ja clàssica, per la relació entre les organitzacions esportives i les administracions públiques. Respecte a l'àrea de lleure esportiu, el tema dels valors socials i el turisme, naturalment, en foren protagonistes, per bé que l'àmbit del medi natural continuà sent -com ja es deixà notar en altres edicions passades- el marc d'estudi de major interès. L'àrea de societat i esport és la que rebé més comunicacions del congrés; tingué, malgrat la seva heterogeneïtat, alguns eixos temàtics clau que foren objecte del màxim nombre d'aportacions: els temes d'identitat, nacionalisme i ideologies, la pràctica esportiva vinculada a sectors socials específics i poblacions en risc d'exclusió -certament molt destacat pel que fa al nombre de comunicacions en aquest certamen-, la construcció social del cos, l'estudi de processos històrics -sobretot pel cas català: Guerra Civil i transició democràtica-, o la perspectiva de gènere, entre d'altres. Finalment, quant a l'àrea de les TIC, les aportacions relacionades amb programaris específics aplicats a la recerca i a la docència en educació física van esdevenir d'interès en un àmbit innovador pel que fa a aquest tipus de congressos.

Respecte a les conferències i ponències marc, el congrés de Barcelona incorporava aportacions prometedores. La conferència inaugural, a càrrec del sociòleg de l'esport i catedràtic emèrit de la Universitat d'Hamburg Klaus Heinemann, versà sobre el mateix títol del congrés i apuntà una reflexió reveladora al voltant del procés

de construcció de les cultures esportives a Occident en les dues darreres centúries. En una lliçó inaugural d'aquestes característiques, un dels mèrits principals de Heinemann fou la seva capacitat per reflexionar al voltant del concepte de *cultura esportiva*, la formació històrica de diferents tradicions segons els contextos diversos, i la seva incidència directa respecte a les desiguals realitats del present. Si com afirmà Heinemann, "a Europa no existeix una única cultura de l'esport" i "cada país té la seva pròpia cultura, amb la seva filosofia, amb la seva ideologia, amb els seus valors (...)", això ens convidava, als investigadors socials, a dotar-nos d'instruments per entendre aquestes diferències amb l'objectiu de poder interpretar millor el conjunt social. De fet, els continguts de les comunicacions que hem esbossat de manera molt ràpida més amunt i els debats que suscitaren en cadascuna de les taules ja apuntaven en aquesta direcció.

Algunes d'aquestes diferències, igualment, s'analizaren des d'òptiques diferents en les ponències marc de cadascuna de les àrees del congrés. Els experts convidats foren Javier Durán, de l'INEF de Madrid (societat); Vicente Gambau, de l'INEF de Galícia (gestió); Jaume Cruz, de la Universitat Autònoma (gestió), i Socorro Rebollo, de la Universitat de Granada (lleure). En l'àrea de les TIC, es pronunciaren dues conferències-tallers a càrrec dels professors Ander Chamarro i Xavier Sánchez, ambdós de la Universitat Ramon Llull, sobre els programes *Atlas.Ti* i *Reference Manager*, respectivament. El resultats finals del congrés, esperançadors,

reflectiren la vitalitat de la investigació social aplicada a l'esport en el marc general espanyol, la seva pluralitat, tant des de l'òptica dels enfocaments temàtics com metodològics, i, sobretot, la necessitat ineludible de donar a aquest àmbit científic un major suport públic i privat per al seu desenvolupament; és a dir, per millorar el nostre coneixement sobre un dels fenòmens socials més estesos arreu del món.

Xavier Pujadas